

בלבבי משכן אבנה

כל החומר המופיע בעלון זה חדש

שו"ת: בעניין דוד המלך
משיח ואלהיו הנביא

י"ג עיקרים

עבודה רק לה' היסוד החמישי

זוהי סוגייתנו, לא נעסוק בה, שהרי הרמב"ם עוסק בסוגיא השניה - למי ראוי לעבוד. לאחר שהונח היסוד שראוי לעבוד, ויתר על כן, שכל מציאות האדם צריך שתהיה באופן של 'עבד נאמן', על זה דן הרמב"ם ואומר למי ראוי לעבוד - שהוא יתברך הוא הראוי לעבודו, ולגדלו, ולהודיע גדלותו.

עבודת ה' - להגדיל את גילוי הבורא אצלו, ואצל הנבראים

ומבאר הרמב"ם מהי עניינה של העבודה: 'ולגדלו'. כלומר, עניינה של העבודה היא שהבורא יתברך שמו יתגדל אצלי. לא ח"ו שאני מגדיל אותו, ברור הדבר שאני לא מגדל אותו, ולא מגדיל אותו, אלא כוונת הדבר לגדלו, שהוא יגדל אצלי, שגילויו של הבורא יהיה גדול אצלי.

ולפי"ז המשך דברי הרמב"ם: 'ולהודיע גדולתו לזולתו'. כל העבודה היא, כמו שנאמר באברהם אבינו: "האדם הגדול בענקים", מהו הגדול בענקים, מידתו של אברהם אבינו שהיה ראש לכל המאמינים, עניינה להגדיל את גילויו של הבורא יתברך שמו אצלו, ואצל שאר בני העולם בכלל, ואצל ישראל בפרט. זה נקרא 'לגדלו', לגדלו אצלו, 'ולהודיע גדולתו', גם לזולתו.

וכמו שנתבאר, מצד קומת כללות העבודה, כל הבריאה כולה נבראה "לאשתמודעי ליה", לגילויו, שידעו ממנו. וידיעת הנבראים את בוראם, זה כביכול נקרא 'הגדלה'. ומדוע זה נקרא 'הגדלה', כביכול קודם שנברא העולם הבורא ידע את עצמו, אבל הנבראים לא ידעו אותו, לאחר שנברא הבריאה, גדולתו של הבורא גדלה בעצם כך שהנבראים מכירים את מציאותו.

וביחס לסוגייתנו, זוהי המציאות שנקרא 'גדל'. כל גדל הוא מלשון גל-דל, שהדל מגלה את מי שאמר והיה עולם. זוהי גדלות, שהנברא מגדל את הדבר בתוך עצמו. וכיצד זה נעשה - 'לעשות מצוותיו', כלומר, המצוות הם חלקי ההכרה של הגדלות, שעל ידי שהאדם עושה את מצוותיו של הבורא, הוא מגיע להכרת גדלותו. ■ המשך בע"ה שבוע הבא מתוך סדרת 'דע את

אמונתך' - י"ג עיקרים לרמב"ם, היסוד החמישי.

היסוד החמישי, שהוא יתברך הוא הראוי לעבודו, ולגדלו, ולהודיע גדלותו, ולעשות מצוותיו, ושלא יעשו כזה למי שהוא תחתיו במציאות מן המלאכים והכוכבים והגלגלים והיסודות ומה שהורכב מהם, לפי שכולם המוטבעים ועל פעולתם, אין משפט ולא בחירה אלא לו לבדו ה' יתברך שמו. וכן אין ראוי לעובדם כדי להיותם אמצעיים לקרבה אליו, אלא אליו בלבד יכוונו המחשבות וניחו כל מה שזולתו. וזהו היסוד החמישי הוא שהזהיר על עבודה זרה, ורוב התורה מזהרת עליו.

היסוד החמישי, שהוא יתברך הוא הראוי לעבודו, ולגדלו, ולהודיע גדלותו, ולעשות מצוותיו,

כל מציאות האדם - לעבוד את הבורא ית"ש

מבואר כאן ביסוד החמישי, שמציאות האדם כאן בעולם היא 'לעבודו'. דבר זה מתגלה בתחילה באדם הראשון שנאמר בו: "ויקח ה' אלהים את האדם וינחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה" (בראשית ב, טו), 'לשמרה' עניינו שמציאות הדברים תשתמר - כדברי חז"ל במדרש שאמר הקב"ה לאדה"ר (מ"ר ז יג): 'תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי'. ו'לעבדה' עניינו הכח שהאדם מוסיף והולך.

זוהי כל מציאות הבריאה כולה - עצם כך שהאדם נברא לעבוד. כך נקרא משה רבינו, שהוא שלמות קומת כנסת ישראל: "עבד נאמן קראת לו". המציאות של כל יהודי בפרט, ושל כל צורת המדבר בכלל, ובדקות, של כל קומת הנבראים כולם - שעבדי המקום הם. וכמו שנאמר בבני ישראל שיצאו ממצרים ע"י משה: "עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים".

ובפרטות, יש כאן שני סוגיות: א. עצם כך שהאדם נברא לעבוד, ב. למי לעבוד. והרמב"ם מתחיל מיד בחלק השני. הסוגיא הראשונה נקראת 'סוגיית העבודה', אך כיוון שלא

**ופרוש דבריו הוא: בוחר אני בהתייחדות הגמורה
רה בבית המקדש להשגת ההתבודדות הפנימית
מית, ולא בהסתופפות בעצרות פסולות שה-
טוב והיפוכו משמשים בהם בערבוביה, שלגבי
בית המקדש, כמוה כהסתופפות באהלי רשע
בעיני יחידי סגולה.**

ופרוש דבריו הוא: בוחר אני בהתייחדות הגמורה
בבית המקדש להשגת ההתבודדות הפנימית
ולא בהסתופפות בעצרות פסולות, לא מדובר
כאן בעצרות פסולות של אלו שמדברים על ג'
עבירות חמורות של עבודה זרה, גילוי עריות,
ושפיכות דמים, שהרי לא יתכן שדוד המלך
יקבילם אחד לשני, אלא מדובר כאן בעצרות
שהטוב והיפוכו משמשים בהם בערבוביה,
כלומר, בעצרות שאפשר לדבר ולצעוק בשם
ה', אבל באמת ישנה מלחמת עולם מיהו הנואם
הראשון, ומיהו הנואם השני, וכמה זמן כל אחד
ידבר, וכן ע"ז הדרך. לכאורה, זו עצרת לכבוד
הקב"ה, אבל אליבא דאמת, הכל מעורב שם
מיניה וביה. מצד אחד האדם קורא שם תהלים,
אבל מצד שני הכל מעורב בשליטה, כבוד,
כסף, כח, וכיו"ב.

זהו עומק הקושי העצום. כמובן שמחד
נאמר: 'לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת
עם הבריות', ובעיקר בבתי כנסת, אבל כבר
בדורו של ר"א בן הרמב"ם, ואולי קודם לכן,
בהסתופפות בבתי כנסת יש שני צדדים. צד
אחד - תפילות נעלות למי שמבין משמעותן
וקריאת התורה, אבל מאידך, מדרגת "חמסו
תורה", "דור באהלי רשע", זו הגדרה מבהילה
שמגדיר כאן ר"א בן הרמב"ם.

שלגבי בית המקדש, כמוה כהסתופפות באהלי
רשע בעיני יחידי סגולה, הוא מבאר כאן שרוב
בני האדם לא מרגישים את הכאב. ישנם בני
אדם תמימים שאפילו לא מבינים מה מניע את
מה שבני אדם פועלים. וגם אם הם מבינים, הם
מפטירים: 'כל אחד צריך קצת כבוד'. לעומת

פרק י' | בשעת העסק והעיון בתורה

ובשעת העסק והעיון בתורה. ודאי שאין צריכים אז לענין
הדביקות כלל כנ"ל, כלומר לא צריך את הדביקות להדיא
בהקדוש ברוך הוא כמו בשעת התפילה וכדומה, אלא באיזה
אופן העסק בד"ת צריך שיהיה? - שבהעסק ועיון לבד הוא
דבוק ברצונו ודיבורו יתברך, והוא יתברך ורצונו ודיבורו חד.

תמצית הדברים של מה שנתבאר לעיל בדברי הנפש החיים
שבשעה שהאדם עוסק בד"ת אז ההתדבקות שלו בו יתברך
שמו, הוא באופן כזה שהוא דבוק ברצונו, ובחכמתו יתב-
רך שמו, ובדיבורו יתברך שמו, כאשר הוא עוסק בדבר ה'
זו הלכה הוא דבוק ברצונו יתברך שמו, וכאשר הוא עוסק
בשאר חלקי התורה הוא דבוק בדיבורו.

והוא ענין מאמרם ז"ל בשמות רבה פרשה ל"ג, אדם לוקח
חפץ שמא יכול לקנות בעליו, אבל הקדוש ברוך הוא נתן
תורה לישראל, ואמר להם כביכול לי אתם לוקחים כו' וזה
שכתוב בכמה מקומות בזוהר קודשא בריך הוא ואוריתא חד.

דרשת חז"ל כידוע מאוד "לפרוש ממנה איני יכול", ועומק
דברי חז"ל אין כונת הדבר שבכל מקום שהתורה נמצאת,
לשם הקדוש ברוך הוא הולך, אלא עומק כונת הדברים, שב-
שעה שהתורה כביכול ניתנת לבני", מכיון שקב"ה ואוריתא
חד, לכן בהכרח שאיפה שנמצאת התורה שם הקדוש ברוך
הוא נמצא, כלומר זה לא באופן שכביכול רצונו יתברך שהיכן
שהתורה תהא גם הוא יהא, וע"ז נאמר לפרוש ממנה איני יכול
באופן של רצון בעלמא, אלא עומק נקודת הדברים היא באופן
כזה שכאשר יש התגלות של מציאות תורה באופן הפנימי זה
מחמת ההתגלות של קב"ה ואוריתא חד, ולפיכך בכל מקום
שהולכת התורה בהכרח שלפרוש ממנה איני יכול.

וכבר נתבאר לעיל שלהגיע למדריגה, של קב"ה ואוריתא חד,
זה סדר המעלות שעולים בסולם העולה לבית אל, אבל מי
שאינו נמצא בכזו מדריגה אצלו אין באתגליא את היסוד של
לפרוש ממנה איני יכול, מצידו יתברך שמו נאמר, תמיד לפ-
רוש ממנו איני יכול, אבל מצד האדם העוסק בדברי תורה
בהתגלות במדריגתו לא נגלה אצלו המציאות של לפרוש
ממנה איני יכול.

וגדולה מזו בפרשת בשלח ס' ע"א ואולפינא קודשא בריך
הוא תורה איקרי כו' ואין תורה אלא קב"ה. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא

פרק ז | דרך אחת לעומת ריבוי דרכים

סברא ישרה, וסברא משובשת.

גילוי נוסף לכח התמימות וההשכלה הם הישרות והשיבוש שבאדם. שהרי כידוע, יש סברא שהיא סברא ישרה, וכמו שכתב ר' חיים מוולוז'ין באגרת לנכדו, שהראשונים לא השתבחו אלא בסברא ישרה. ומאידך ישנה סברא משובשת, כמו שאומרת הגמ' (ב"מ צו): "לפום חורפא שבשתא" – נעשית מציאות של שיבוש.

עומק מציאות השיבוש, ועומק מציאות הסברא הישרה, הם שתי הכוחות שבהם אנו עוסקים. הישרות מגיעה מכח הפשיטות והתמימות שבנפש, והם מושרשות במה שנאמר בפסוק (קהלת ז, כט) "האלוקים עשה את האדם ישר" – הישרות הזאת שורשה זו התמימות והפשיטות שבנפש. ואילו השיבוש מגיע מכח ההשכלה, שעליה נאמר "והמה בקשו חשבונות רבים" – בקשת החשבונות הרבים מגיעה מכח ההתבוננות.

הגדרת החשבונות הרבים בכללות היא כח של מחשבה, ולמחשבה עצמה יש את כל חלקי הרכבתה, כנזכר בפרק ו' שמלבד הפשט במה שנאמר, יש בלימוד גם את החשבון, את הדיוק, ואת הסברא לפרטיהם, ועל כל חלקי העיון האלו נאמר "והמה בקשו חשבונות רבים".

הסכנה שבכח ההשכלה והחשבונות הרבים

כאשר כח החשבונות הרבים מתגלה בנפשו של האדם, אזי, אם הוא מתגלה מצד עולם החומר, זהו כמובן אופן נפילת מחשבת האדם העליונה שנופלת למציאות של חומר, כמש"כ "ה' בחכמה יסד ארץ" שהמחשבה יכולה ליפול למטה לארץ.

אבל גם כאשר כח זה מתגלה מהצד הנכון שלו, ומשתמשים בחכמה ובחשבונות הרבים שבאדם לעסק בדברי התורה. אזי אמנם מצד אחד כח המחשבה וההתבוננות בדברי תורה הולך וגדל ומתחדד. אבל מצד שני, הרי הכוח הזה במידת מסויימת הוא התנתקות מהמקום שעליו נאמר "האלוקים עשה את האדם ישר", ולכן אפשר גם להגיע לשיבוש של "לפום חורפי שבשתא".

■ המשך בע"ה בשבוע הבא מתוך סדרת שיעורים "דע את תורתך דרכי הלימוד"

זאת, אדם שמגיע עם העומק הפנימי שלו לבית כנסת על מנת להתפלל מעומקא דליבא, והוא נפגש עם הדברים הללו, הרי שזהו כקוץ מכאיב. האדם מגיע עם כוונה אמיתית להביא את עומק גילוי נפשו להתפלל לפני הבורא יתברך שמו, הוא רוצה להצטרף עם החזן שעובר לפני העמוד, שאומר 'נקדישך ונעריצך', והוא רוצה לכוון לבו לקדושה, אבל ב'קדוש קדוש קדוש' הוא שומע את קולו של החזן שמורה על כך שהוא רוצה שיכבדוהו מחמת קולו הערב. ובנוסף לכך, קודם התפלה הייתה מריבה מי יעבור לפני העמוד, והחזן הנוכחי השתלט וניגש לעמוד. ההרכבה הזו היא הרכבה מבהילה שמייסרת את הנפש. כהסתופפות באהלי רשע, אבל רק בעיני יחידי סגולה.

ובטא זאת במילים: "כי טוב" (תהלים פ"ד, י"א), מפני שבאו כנימוק למה שקדם בתפלתו "מגננו ראה" וכו' (שם שם, י'). וכאלו אמר אפוא שסיבת תפלתו לעזרת ה' יתעלה על ידי משיחו היא לצורך בית המקדש שבני ישראל מתאווים ומשתוקקים אליו מפני הטובה השל-מה הצפונה בו.

הציפייה והשתוקקות לבית המקדש היא מפני הטובה השלמה הצפונה בו. ומהי הטובה שלמה הצפונה בו' - כל 'צפון' הוא מקום מוסתר - שם היחידות שבנפש. הטובה השלמה של בית המקדש היא, כדברי דוד המלך שהוזכרו לעיל: 'בוחר אני בהתייחדות הגמורה בבית המקדש להשגת ההתבודדות הפנימית'.

מצד החיצוניות, זהו כל השפע שנשפע מכח בית המקדש, כגון המזבח שמזין ומפרנס ומכלכל, כדברי הגמ' במסכת כתובות, שכל שפע הבא לעולם הוא מכח בית המקדש. וכמו כן, גם הקורבנות שמכפרים על בני ישראל. אבל הטובה השלמה הצפונה בבית המקדש היא, גילוי ההתייחדות הגמורה בבית המקדש להשגת ההתבודדות הפנימית. ■ המשך בע"ה בשבוע

הבא- מתוך שיעורים על ספר "המספיק לעובדי ה'

בעניין דוד המלך ובעניין לעילוי נשמת

שלום כבודו. השאלה הראשונה היא אם יהודי אומר לפני תורה או מצווה כלשהי לעילוי נשמת כל מתי ישראל. האם זה משפיע על כל יהודי ולא משנה אם הוא מגולגל או בכף הקלע או גיהנום ואם כן האם זה באופן של קורת רוח או שאפשר ממש להוציא מהמקומות האלה יהודים לגן עדן?

והשנייה היא רשום ברמב"ם שמשיח בן דוד צריך לעסוק בתורה ומצוות כדוד אביו אז שאלתי מה שונה הלימוד ועשיית המצוות שלו מכל שאר הצדיקים כי משמע מדברי הרמב"ם שדוד עשה זאת בצורה שונה. תודה רבה על זמנך היקר

תשובה

א. מעשה לעילוי נשמת כל ישראל מאיר בנפשם אור. שיעור האור הוא כפי שיעור מדרגתו בכלל של העושה, ומדרגת מעשה זה בפרט. וכן ככל שקרוב יותר בנשמתו בשורשו לעושה כן שפע האור. ואם אורו של העושה רב, ונפש הקרובה אליו נמצא בכף הקלע וכדו', יכול להוציאו משם. ובפרט אם עושה כן לזכותו הפרטית.

ב. אמרו חז"ל (מו"ק, טז, ע"ב) עדינו העצני, כשהיה (דוד) יושב ועוסק בתורה היה מעדן עצמו כתולעת, ובשעה שיוצא למלחמה היה מקשה עצמו כעץ וכו'. ופרש"י מעדן עצמו, כופף עצמו ידיו ורגליו ביחד ויושב לארץ. וזהו פנים אחד לדבר.

ועוד אמרו (ברכות, ג, ע"ב) אמר רבי אחא, הכי קאמר (דוד), מעולם לא עבר עלי חצות לילה בשינה. רב זירא אמר עד חצות לילה היה מתנמנם כסוס, מכאן ואילך היה מתגבר כארי. רב אשי אמר, עד חצות לילה היה עוסק בדברי תורה, מכאן ואילך בשירות ותשבחות (ועיין סנהדרין, טז, ע"א). ועיין עירובין (נג, ע"א). דוד דגלי מסכתא. ועיין מד"ר (במדבר, טז, טז), ואיכ"ר (ב, כב).

לאילו אנשים ראוי להתחבר בזמן הזה?

שלו' למו"ר הרב שליט"א.

בספה"ק (שם משמואל ועוד) מבואר שמי שיש בו מדת הזריזות, בידוע שהוא שומר הברית, וכן מי שהוא שמח בתדירות ותמיד יש חיוך על פניו, סימן שהוא שומר ברית, משום שפגם ברית הביא כבידות ועצבות על האדם ומונע כל שמחת החיים ממנו, ועל כן מי שהוא תמיד זריז או שמח, סימן שהוא שומר ברית.

מגילה (ט, ע"א) - מעשה בתלמי המלך שכינס שבעים ושנים זקנים, והכניסן בשבעים ושנים בתים, ולא גילה להן על מה כינסן, ונכנס אצל כל אחד ואחד ואמר להם, כתבו לי תורת משה רבכם, נתן הקב"ה בלב כל אחד ואחד עצה והסכימו כולן לדעת אחת וכתבו לו וכו', כי באפם הרגו שור וברצונם עקרו אבוס (בראשית, מט, ו). ופירש"י, שלא יאמר רצחנים היו אבותיכם, שהרי אביהם מעיד עליהם שהרגו איש, לכך כתבו שור שלא היו חשובים בעיניו אלא כבהמות, ולא הקפיד אלא על בהמות. ולפ"ז צ"ב מדוע שינוי סיפא דקרא "וברצונם עקרו שור" לאבוס דייקא, כן הקשה המהרש"א שם, עיי"ש.

והנה במקום לכתוב עקרו שור שקאי על יוסף כמ"ש רש"י שם, רצו לעקור את יוסף שנקרא שור, שנאמר בכור שורו הדר לו. וכתבו עקרו אבוס, א"כ בעומק תואר יוסף נשתנה משור לאבוס. וא"כ מונח כאן גילוי תפיסת אבוס ביוסף.

וביאור הדברים. כי יוסף נקרא כן מב' לשונות. א. כמ"ש בקרא (ויצא, ל, כג) אסף אלקים את חרפתי. ב. מלשון תוספת, כמ"ש (שם, כד) ותקרא את שמו יוסף לאמר יוסף ה' לי בן אחר. ולטעם הראשון הוא הפקעת חסרון. ולטעם השני הוא תוספת.

ומצד מדרגת האכילה, יש את עיקר המאכל ויש את התוספת, ותוספת נקראת בחינת אבוס. וזהו מדרגת יוסף שכל עלייתו לגדולה היה ע"י פתרון החלומות של שר המשקים והאופים, שנותנים מאכל פרעה. וכן פתר לפרעה את החלומות של הפרות והשבילים שאוכלות אלו את אלו. ומהות הפתרון להפקיע הרעב, אסף ה' את חרפתי. ולהרבות המאכל מכח שני השבע, שהם בחינת תוספת, בחינת אבוס.

ובאמת חלקו של יוסף בזה לתקן חטא אדה"ר, שאמר לו הקב"ה (בראשית, ב, טז) מכל עץ הגן אכל תאכל, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. ואדה"ר הוסיף על הראוי לו לאכול, ולפיכך אכילתו מעץ הדעת היא בחינת אבוס. וזה עומק מ"ש חז"ל (ב"ר, יט, יב) א"ר אבא בר כהנא, ואכלתי אין כתיב כאן אלא ואוכל, אכלתי ואוכל. וגדר אכלתי ואוכל הוא מתפיסת אבוס, שאוכל תדיר מעבר לשיעור הראוי לו.

ואתחנן | ו-ו

ואתחנן אל הוי"ה, יו-הה. הנה ישנם ב' בחינות בכך. א. יו"ד, אות קטנה. וא"ו אות ארוכה. ונעשה המשכה מיו"ד לא"ו. ב'. יו"ד עשרה, וא"ו ששה, ונעשה הקטנה.

והנה בחינת הקטנה זו נגלית בעיקר בין, יו-ן. שבה יש הקטנה נוספת - ן', כנודע אשר ו' ן' בלשה"ק הם הקטנה. כי הם מקטינים את החכמה. ומה שהוא בחינת אב בחכמה נעשה אבוי, אב-יו. ויתר על כן נוסף לו כאן ן' של יון נעשה אביון. ונהפך אב מלשון אבה, אוהב, ונעשה אויב, אב-יו. ועיקר בחינת הקטנה זו שתולדתה יסורין נגלית באיוב, אב-יו. ונגלית בעיקר בגופו של האדם בחינת גויה, גה-יו. ונגלית בעיקר בכללות אצל אוה"ע הנקראים גוי, ג-יו.

ושורש כח נפילה זו ע"י אכילת אדה"ר מעץ הדעת, בחינת הגיון, הגן-יו. בחינת אויל, אל-יו. שעליו אמרו מנעו בניכם מן ההגיון. והדבק בהגיון נעשה לו ליגון, יו-גן. וזהו בחינת גירוש אדה"ר מ"גן" עדן, שנעשה מגן יגון. ושורש גרושו מגן עדן ע"י הנהרות שהם שורשי היציאה מגן עדן ("ונהר יוצא מן עדן להשקות את הגן ומשם יפרד" גו). ובפרטות ע"י גיחון, יו-גחן. שלכך נתקלל הנחש על גחונך תלך.

וקודם החטא כתיב ולא יתבוששו, יו-תבשו. ולאחר החטא נתחדש בושה, בזיון, יו-בזן. ואזי עולה צעקה מאדה"ר וחיה, צעקת אוי, א-יו. ואזי נתהפך עברו אור לחשך, יום ללילה. יום, יו-ם. ומה שתחלה היה בבחינת האלקים עשה את האדם ישר, בחינת יושר, יו-שר, הלך לו לחשבונות רבים.

ושורש הקלקול בבוא נחש על חוה והטיל בה זוהמא. שתחילה היתה חוה בת בתולים, יו-בתלם. וע"י נחש נעשה לה הריון, יו-הרן, של קין לפי חלק משיטות רבותינו. ואזי נפלו מראשית לאחרית, מאות אל"ף לאות תי"ו, ת-יו. אל"ף בחינת אור, זיו היוצא ממנו, זיו, ז-יו, אבדו זיו זה. כי תחלה שהיו אחוזים באל"ף, היה להם הקב"ה לבחינת אב, ונפלו לאבוי, כנ"ל. ונודע ששורש הרע שבעץ הדעת שורשו במלכי אדום שמתו, ובפרטות בסוגיין המלך יובב, יו-בב. לשון יבבה ובכי.

ובתיקון, קומת ישראל שדבוקים בשם הוי"ה, כנ"ל שנעשה המשכה, ועיקרו ע"י תרין משיחין, מכח יוסף, יו-סף, ומכח יהודה, יו-הדה. ומשה בין תרי משיחין כמ"ש חז"ל כנודע, שהוא משבט לוי, ל-יו. ובמדרגת זמן זהו אור היובל, יו-לב. ואור זה מאיר כבר השתא בחלקו מכח התורה שניתנה בחודש סיון, סן-יו.

ויתר על כן לעת"ל יתגלה מוא"ו, שית אלפי שנין, ליו"ד עשרת אלפי שנין.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אבוי, אביהוא, אביו, אביון, אודיע, אוי, אוחיל, אויב, אויל, אולי, אונים, אופיר, אורי, אוריאל, אוריה, אורים, אותי, אחיו, אחיהוד, אויב, אלון, איננו, אלוהי, אליהו, אליהוא, אליו, אליצור, אמציהו, אפריון, גוי, גויה, גיחון, דויד, בזוי, יגון, יהודי, יהו"ה, יהוסף, יום, בינו, ירחו, ישועה, לוי, מישור, בניו, בניהו, נקיון, פיו, קיטור, ציון, שולמית, בתולים, תינו, גדליהו, גלוי, דישון, הגיון, הודיה, הויה, היות, יכול, כיוור, נטויו, עליון, הריון, בזוי, רצוי, רעיון, זיו, זבדיהו, חולי, חוליה, יבול, יהוקים, יהודיע, יואב, יואל, יואש, יובב, וון, יונה, יונק, אישון, יתום, חזקיהו, ישעיהו, ירמיהו, ירושה, כויה, חזיון, כליות, יהודה, יוסף, יהושפט, ירושלים, סיחון, עציון, פלמוני, אלמוני, רויה, ננוה, ניסיו, סיון, פוטיאל, פוטיפר, פורים, רמליהו, תירושו, יובל. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

סנהדרין (צד, ע"ב) - נשבע ה' צבאות לאמר אם לא כאשר דמיתי כן היתה וכאשר יעצתי היא תקום לשבור אשור בארצי ועל הרי אבוסנו וסר מעליהם עולו וסבלו מעל שכמו יסור (ישעיה, יב, כד-כה), א"ר יוחנן, אמר הקב"ה, יבוא סנחריב וסייעתו ויעשה אבוס לחזקיהו ולסייעתו. ופירש"י, שיהיו כולם פגרים ויאכילו סוסייהם ובהמתם בתוך עצמות הפגרים כעין אבוס.

ובמהרש"א שם כתב, וז"ל, נראה לפרש שהאבוס הוא משל, כמו שהחמור מוצא מזונותיו באבוס, כן חזקיהו וסייעתו שבטלו ממלאכתם כדי לעסוק בתורה כדלקמן לשמיר ולשית יהיה וכו' (ישעיהו, ז, כג), ומצאו מזונותיהם בריווח משלל סנחריב כדלקמן ואוסף שללכם וגו', והרי סנחריב וסייעתו נעשה לחזקיהו אבוס.

והנה איכא בכללות ג' אופנים להשגת מאכל לאדם. א. כמ"ש בקללת אדה"ר (בראשית, ג, יט) בזעת אפיק תאכל לחם. ב. ע"י תפלה כמ"ש (משלי, ל, ח) הטריפני לחם חוקי. והוא בחינת מ"ש (תמורה, טז, ע"א) ותצנח מעל החמור, מאי ותצנח, אמר רבא א"ר יצחק, אמרה לו, מה חמור זה כיוון שאין לו מאכל באבוסו מיד צועק, כך אשה כיוון שאין לה תבואתה בתוך ביתה מיד צועקת. ג. ע"י עסקו בתורה.

ובאמת איכא נפק"מ בשיעור המזון המושג ע"י ג' אופנים אלו. כי כאשר המזון מושג ע"י בזעת אפיק תאכל לחם, שהוא אופן של קללה, לכך שיעור ההשגה הוא בצמצום, כי מהות המזון יש בו חסר, כי בא ע"י חסרון וקללה. וכאשר המזון מגיע ע"י תפלה, שיעור ההשגה כפי צרכו, הטריפני לחם חוקי. אולם כאשר השגת המזון ע"י שבטלו ממלאכתם לעסוק בתורה אזי "מצאו מזונותיהם בריווח משלל סנחריב", כלשון המהרש"א. כי שורש השפע בא מן התורה שהיא ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים.

וזה לעומת זה, כי שורש האבוס דקלקול בעץ הדעת טוב ורע, כנ"ל. ולעומת כך בקדושה שורש האבוס הוא בתורה הקדושה, בבחינת מש"כ (משלי, ט, ה) לכו לחמו בלחמי ושתו בין מסכתי. והוא בחינת מ"ש (יומא, עז, ע"א) ואמר רבי ברכיה, הרוצה לנסך יין על גבי המזבח, ימלא גרונו של תלמידי חכמים יין, שנאמר "אליכם אישים אקרא". ■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

מדרגת 'יש טעם ברצון', חיבור לקוב"ה ולתורה באופן של הלבשה

מלשון של שלימות, הוא לא מתחבר רק לבחינת "חלק" שבתורה, לבחינת "טעם" אותיות מעט, אלא הוא מתחבר ל"כלל" של האורייתא.

השתא המדריגה שיש בידינו היא "זאת חוקת התורה" "דא גזירת אורייתא" כמו שאומר התרגום, שהוא מלשון גזירה לשון חתיכה, והתמימות של ה"פרה אדומה תמימה", מתגלה באופן של "חלק" "תמימה", לענין זה שאין בה מום וחסרון, אבל השלימות של התמימות היא "יעקב איש תם יושב אהלים", הגילוי הוא לתמימות שהיא ה"שלם" שבתורה, למקום החיבור הפנימי, למקום של שלימות בתורה, למקום שלמעלה מטעם ודעת, ל"הוראה" שבתורה שהוא מלשון גילוי רצון, כדברי רבותינו, אבל ברצון הזה של "אין טעם ברצון".

חיבור של האדם לרצונו הפשוט, ית"ש

מהמקום הפנימי הזה, האדם מתחבר אליו יתברך שמו, למקום של "נכח פני ה'", כביכול כאשר עלה ברצונו יתברך שמו לברוא את העולם, יש את הרצון הפשוט לברוא את העולם, ויש את הרצון שהתלבש בחכמה שבאורייתא, לברוא את העולם, ומצד כך, כאשר האדם דבק בו יתברך שמו מהצד התחתון, הוא דבק בהלבשה של מקום החכמה, שהוא המקום של ה"איסתכל באורייתא וברא עלמא", שזה מקום ההלבשה, אבל כאשר האדם דבק ברצון הפשוט, הרצון הפשוט, הוא אותו מקום בנפשו של האדם, ששם הוא דבק, כביכול, ברצון הפשוט דמעיקרא, שלו, יתברך שמו רצונו לברוא את העולם קודם שהיה את העולם, שאז היה כביכול, הוא יתברך שמו לבדו, עם רצונו הפשוט לברוא את הנבראים, כאן המקום של החיבור של האדם אליו יתברך שמו.

דביקות ב'רצונו הפשוט', דביקות השורש של נברא

הרי עצם כך שהקדוש ברוך הוא רצה לברוא נבראים, כלומר, שכאן הוא כבר שורש תחילת הנבראים, זה המקום הראשון במעמקי הנפש מדין ה"נברא" שבאדם שהוא יכול להתחבר אליו, יש את ה"ניצוץ בורא בנברא" שבדקות הוא למעלה בכך, אבל מצד ה"נברא" שבו, בשורש הראשון הנעלם, זה ה"אבה"

כל זמן שהאדם נמצא רק בהלבשה של הרצון המתלבש במקום של חכמה הב' שבאב, הב' שבאבה, ההשגה שלו בדברי תורה הם בבחינת "נובלות חכמה" כדברי חז"ל שהדברי תורה שישנם בידינו השתא, הם אינם אלא נובלות של החכמה העליונה, כלומר, זה מה שירד מלעילא לתתא, ונתלבש, ואז, גם החיבור של האדם להקדוש ברוך הוא, הוא באופן שהוא מתחבר להנהגה של הקדוש ברוך הוא שמנהיג את עולמו, בבחינת חכמתו יתברך שמו, שהיא שורש מידותיו, בזה הוא מתחבר אליו יתברך שמו. כי מכיון שעומק החיבור של האדם במדריגה הזו הוא לרצון באופן שהוא מלוכש בחכמה, עד המקום הפנימי ביותר, בערך הזה, שהוא בבחינת "טעמי תורה", באופן של "יש טעם ברצון", מצד כך, זה מדריגת נפשו, ואז החיבור שלו לאורייתא היא עד המקום של ה"טעמי תורה", בחלק הנגלה שבתורה, וגם ה"סתום" שבתורה מתגלה לו באופן של הלבשה של "טעמי תורה", וכמו שנתבאר, מצד כך, גם החיבור שלו אליו יתברך שמו הוא באופן של הלבשה, כביכול, במידותיו של הקב"ה, "מאן דלביש ברמשא לא לביש בצפרא, ומאן דלביש בצפרא לא לביש ברמשא", הוא מתחבר לחכמתו יתברך שמו, שהיא שורש המדות, שהוא כח ההנהגה שהקב"ה מנהיג את עולמו.

מדרגת 'אין טעם ברצון', חיבור למקום הבלתי מתלבש, לתמימות ושלימות התורה

אבל כאשר מעמקי החיבור של האדם בפנים של עצמו, הוא למקום הנעלם, למקום הפשוט, למקום הבלתי מתלבש, לא' שבאב, שבאבה, כאן האדם מחובר למקום הנעלם במעמקי נפשו, הוא מחובר לתום הפנימי שנמצא בתוכו. במקום שאינו מתלבש בהלבשה של חכמה, וכשהוא מחובר לאותו מקום של תם בנפשו, "כגמול עלי אמו", "יעקב איש תם", אז הוא מחובר ל"תורת ה' תמימה משיבת נפש", הוא מתחבר לתמימות שבתורה, התחברות לתמימות שבתורה, זה התחברות לפשיטות שבתורה, למקום השלם שבתורה, שעל שם כן היא נקראת "תמימה"

לבוא, לחד מ"ד. אין מצוות בטילות לעתיד לבוא, וא"כ יהיה רק גילוי של תורה, ואז יתגלה, ג"כ, שני חלקים, החלק העליון יותר והחלק התחתון יותר, בתוך התורה עצמה, כמו שנתבאר.

יתגלה החלק העליון, שהוא הפשיטות שבתורה, ויתגלה החלק של ה"טעמי תורה", וה"טעמי תורה" שיתגלו לעתיד לבוא, כמו שאומרת הגמ' "ולמכסה עתיק יומין", "דברים המכוסים כאן בעולם נגלו לרבי עקיבא וחבריו" שאלו הם "טעמי תורה" שהם מכוסים, כאן בהאי עלמא הם מכוסים, אבל לעולם הבא, הם יהיו גלויים, ואז יתגלה ה"מכוסה" היותר עליון, שהוא ה"אין טעם ברצון", שלמעלה ממצייאות הטעמים.

מדרגת עוה"ב, הב' שב'אבה, לעת"ל עיקר הגילוי הוא הא' שב'אבה

זה המעמקים של ה"רצוא ושוב", שמתגלה במדרגת העולם הבא, ומצד מדרגת עולם הזה, כדברי חז"ל: "שלושה הטעימן הקב"ה בעולם הזה, מעין עולם הבא", הוא הטעים אותם את הטעם העליון, איך הטעם העליון הופך להיות גלוי, וממילא יש מקור של "רצוא" יותר עליון שהוא ה"אין טעם ברצון", זהו מה ש"הטעימן הקב"ה בעולם הזה מעין עולם הבא", זה א"כ, עומק המדרגה הנקראת אב, השתא בהאי עלמא שאנחנו נמצאים, ב"אב" שב"אבה", עיקר הגילוי הוא הב' שבאבה, בחינת "בראשית ברא אלקים", אבל לעתיד לבוא, עיקר הגילוי יהיה בבחינת הא' שב"אנכי", הא' שבאב" הא' שבאבה, המציאות הפשוטה הבלתי מורכבת.

וככל שנפשו של האדם חיה בתנועה הזו, בין הפשוט למורכב, בין הא' לב', וחוזר חלילה, ולאט לאט היא מגדילה את הפשוט, ומקטינה את המורכב, והיא משלשלת את ה"פשוט", לקיום מצוות בפועל, כך הנפש יותר מתקרבת ל"איזהו בן עולם הבא", עד שיהיה הגילוי של העולם הבא בפועל, בחוש ממש, בגאולה השלימה במהרה, אמן. ■ המשך בע"ה שבוע הבא מתוך

מלשון רצון, דבקים ב"רצוננו לעשות רצונך", ואיזה "רצונך"? וודאי, בהלבשה דלתתא, רצונו זה התרי"ג מצוות שזהו גילוי רצונו בפועל, אבל השורש של אותו רצון, הוא בעצם הרצון לברוא את הנבראים, כשהיה רק הוא ית"ש, מציאותו לבדה, וכדברי הפרקי דר"א הידועים "קודם שנברא העולם היה הוא אחד ושמו אחד", ושם היה תחילת גילוי של רצון לנבראים, זה המקום הנעלם בנפש, השורש הדק של הנבראים כולם, ושם מקום הפנים שהאדם דבק, הרצון הזה הוא נקרא "רצונו הפשוט", זה רצון שלמעלה מטעם ודעת, הוא אינו מתלבש בשום דבר, זה נקרא רצון פשוט, וכמו שהוזכר, שהמדריגה הזו של הרצון, "אין טעם ברצון", כלומר, במדרגה הזו, הרצון לא מתלבש בטעמים, זה נקרא "אין טעם ברצון", זה לא כההבנה הפשוטה שבתוך הרצון אין טעם, ברצון עצמו, לעולם אין טעם, זה הלבשה של טעם ברצון, בדקות, כל הלבשה יש לה שורש של נעלמות, בתוך עצמות הדבר.

אבל מכל מקום, במעמקים הללו בנפשו של האדם, האדם דבק בעצם הרצון הפשוט, שלו יתברך שמו לברוא את הנבראים, ומהמקום הזה, ברור הדבר, שמשם האדם יונק את החיבור אליו יתברך שמו, כמו שנתבאר. שם אין מה שמעלים, שם אין מסתיר, אין מסך המבדיל, מפני ששם נמצא, רק הוא יתברך שמו לבדו, ותו לא.

אין שם עדיין מציאות נוספת שתיצור מציאות של הסתר והעלם, בדקי דקות, עצם הרצון לנבראים, הוא דקות ההעלם היחידה שקיימת שם, היא היא הגילוי, והיא היא ההעלם.

מדרגת הפשיטות, עצם גילוי עוה"ב, טעמי תורה, ה'נובלות' של עוה"ב

כשהאדם מחובר לאותו מקום נעלם שבנפשו, משם הוא יונק את עומק תורתו, זה נקרא גילוי של עולם הבא, הגילוי של עולם הבא שמבואר בדברי חז"ל, שיהיה גילוי של טעמי תורה, זה ה"נובלות" של עולם הבא, זה לא עצם הגילוי של עולם הבא, כמו שכאן בהאי עלמא, יש לנו מדרגת תורה, ויש לנו מדרגת מצוות, והמצוות אינם אלא ענפיה של תורה, לעתיד

וצמצם האור ההוא ונתרחק אל צדדי סביבות הנקודה האמצעית

כלומר, שאם הצמצום היה בצדדים, זו לא היתה השוואה, שהרי הצדדים זה לא מקום שווה. כאשר מגדירים נקודה, זו נקודת האמצע, שכל הנקודות רחוקות ממנה בשווה. נקודת אמצע היא לעולם הגדרת נקודת ההשתוות שבדבר.

שני תנועות שהצמצום יוצר - חלל ועיבוי

נתבאר כאן בדברי הרב ז"ל נקודה נוספת בצמצום. והיא, שהצמצום יוצר שני תנועות: א. חלל, ב. עיבוי למקום שקודם לכן היה שם האור. כלומר, התנועה הראשונה היא חלל, שבתחלה היה אור א"ס ממלא את הכל, ונעשה סילוק מהאמצע, ואזי נעשה חלל ריקני. והתנועה השניה היא עיבוי, שהמקום שאליו האור א"ס נסתלק נתעבה, מעין מה שנאמר ביום שלישי דמעשה בראשית: "יקוו המים למקום אחד ותראה היבשה", שגער הקב"ה בשרו של ים (מ"ר שמות כ"ד, א), והיכן שהיו מים, נתווספו עוד יותר מים. אשר על כן, מבואר כאן שבצמצום ישנם שני חלקים: חלל ועיבוי. (ובתורת מהר"י סרוג נעשה קיפול י"א אותיות על י"א אותיות, בסוד א"ל ב"ם. וזהו עיבוי, כפל אותיות).

ונבאר את עומק נקודת הדבר, היכן נעשה חלל והיכן נעשה עיבוי [הלשם מאריך בכך]. היכן נעשה החלל - הדבר ברור, שהרי נעשתה הסתלקות. והיכן נעשה עיבוי - הרי כל צמצום הוא שורש הדין, וכל שורש הדין הוא עיבוי, תוקף, חוזק, ועצם כך שבמקום שנעשה אור נעשה יותר אור כביכול, מקום זה הופך להיות עיבוי.

לפ"ז, עומק הענין הוא, שהמקום שאליו נסתלק האור הוא גם תפיסת צמצום. בפשטות תפיסת הצמצום היא במקום שהיה אור, ונסתלק. אולם לפי מה שנתבאר עתה, ה-מקום שאליו נסתלק האור הוא גם בתפיסת צמצום, שהרי האור במקום זה

נתעבה. קודם לכן היה שם אור, ובצמצום גם האור שהיה במקום החלל חוזר לאותו מקום. וזהו בעומק נקודת ההתעבות שבבריאה. (ובשיטת חב"ד, עיקר הצמצום בריבוי האור, וישנה התבוננות בין הקטן של אחר הצמצום לריבוי האור, ויתר על כן לפשוט שלמעלה מריבוי אור. והתבוננות שבין לבין, בחינת בינה, חלל ביניהם. ולכך זה מביא לביטול. והרי שזהו צרוף של תורת מהר"י סרוג עם תורת מהר"ו).

שורש הכלים בעיבוי האור שמחוץ לחלל

כמו-כן, זהו סוד הכלים שבבריאה. לעיל הוזכר שסוד העיגול הופך להיות הכלי של כל הבריאה כולה. קודם הצמצום, שורש הכלים הוא עצם האור א"ס, שהאור א"ס הוא כלי ביחס לעשרה ספירות הגנוזות במאצילן. לאחר הצמצום, הרי שהצמצום הופך להיות כלי. ובדקות יותר, ההיקף של האור א"ס סביבות החלל הוא הכלי של הבריאה, ונעשה בו עיבוי מחמת שהאור שהיה בחלל נסתלק אליו, ולכן כל כלי הוא עבה יותר.

השורש שהכלי עבה וגדול יותר, נעוץ במה שנתבאר כאן, שמחמת שהאור במקום החלל נסתלק לסביבותיו, הרי שנעשה בסביבותיו עיבוי של מציאות האור. וזהו גם השורש שהכלי הוא למעלה ממה שנמצא בתוכו. שהרי מה שנמצא בתוך הכלי זהו הרשימו, שורש האור, אור מועט. לעומת כך הכלי שורשו באור שנתעבה, שהוא גדול לאין ערוך ביחס לרשימו.

נמצא, שיסודו של עיבוי מציאות האור הוא במהלכי הצמצום. ישנה הבחנה שבתוך החלל עצמו יש אוויר ריקן, וזהו סוד הרשימו שנשאר. ונתבארה מדרגה נוספת, לגבי המקום שאליו הסתלק האור, שיוצר מציאות של עיבוי, שהוא שורש הכלי.

ולפ"ז מה שנאמר בלשון הרב ז"ל: **וצמצם האור ההוא ונתרחק אל צדדי סביבות הנקודה האמצעית**, מחד יש הבחנה שבנקודה האמצעית האור לא קיים,

רק רשימו. ומאידך ישנה הבחנה להיכן שהאור הלך, עיבוי סביבותיו.

**ואז נשאר מקום פנוי ואויר וחלל רקני מנקודה
אמצעית ממש כזה <ציור>**

**ב' שיטות יסודיות בצמצום - תורת מהר"י סרוג ותורת
מהר"ו**

מעירים כאן המפרשים, שהרי בציור שלפנינו הנקודה המרכזית נשארה מלאה, ורק מסביב יש חלל [הלשם מאריך בכך]. ונבאר. נודע, שיש תורת מהר"י סרוג, ויש תורת מהר"ו. בתורת מהר"י סרוג הצמצום נעשה בכ"ב אותיות, קיפול של י"א אותיות. לפ"ז, הצמצום איננו צמצום רק בהסתלקות, אלא הוא צמצום בריבוי של הדבר, מקפלים י"א על י"א, ונעשה מציאות של הגדלת הדבר, כ"ב אותיות. מצד כך בנקודה אמצעית נשאר אור, אלא שזה ריבוי של אור. ובעצם על שיטה זו בנויה שיטת חב"ד, כפי שבואר לעיל.

נחדד יותר את נקודת הדבר. ישנם ריבוי שיטות מהו הצמצום, אולם ישנם שני שיטות יסודיות בצמצום. שיטה ראשונה, שהיא הפשטות, שהצמצום הוא הסתלקות. ובשיטה זו נאמרו כמה דרכים, ונזכירם בקצרה: הסתלקות בעצמותו, הסתלקות במאור, הסתלקות באור, הסתלקות כפשוטו, הסתלקות שלא כפשוטו. אולם שיטת חב"ד זהו מהלך נוסף בצמצום, ומשל לדבר הוא אור השמש, שככל שהאור חזק יותר, אי אפשר לראות, ונמצא שההעצמה וההגדלה של הדבר היא הצמצום, שההעצמה גרמה צמצום שאי אפשר לראות.

זהו העומק של שני תנועות הצמצום שנתבארו לעיל, שמצד אחד הצמצום במקום שנסתלק האור, במקום החלל. ומצד שני הצמצום באור שנמצא מסביב, שנעשה הגדלה שיוצרת תוקף של אור, ותוקף האור

יוצר עוד יותר צמצום.

אשר על כן, בעומק אלו אינם שני שיטות, שכל אחד ממקום אחר, אלא אלו שני שיטות באותה תנועה של החלל בנקודת האמצע. רוב השיטות עוסקות בחלל שנעתק, לעומת כך, שיטת מהר"י סרוג וחב"ד [ועוד], עוסקות בהגדלה של האור שנעשה מרובה יותר.

לפ"ז, מתבארים שני אופנים מדוע החלל בנקודת האמצע הוא מצומצם: א. מפני שהוא ריקם, ב. מפני שהאור שמגיע אליו השתא הוא מתוקף יותר גדול, ולכן הוא לא יכול להשיגו. ולפיכך גם הנקודה האמצעית היא איננה כפשוטו נקודה של חלל והעדר, הגם שבודאי יש בה הבחנה אחת שהיא חלל של העדר, אולם ישנה הבחנה נוספת, שריבוי של אור מגיע אליה, ולכן היא לא יכולה לקבל את האור. [וזהו בכללות תורת מהר"י סרוג, שהרי היו כ"ב אותיות, וקיפלו י"א על י"א, והקיפול יוצר שמכל אות אחת נעשה שתיים. וזהו גם סוד א"ל ב"ם וכיו"ב, ששורשו בקיפול של האותיות, שזוהי העצמה של האור]. והבן שישנה הבחנה של ריבוי סביב, וזהו תורת מהר"ו. וישנה הבחנה של ריבוי בנקודת אמצע, והוא תורת מהר"י סרוג.

לפי האמור, כלפי הערת המפרשים מדוע הנקודה האמצעית בציור מלאה, הגם שעדיין הציור קצת קשה, אולם בתפיסה ישנה הבנה מאד בהירה בשני תפיסות הצמצום. והיסוד הוא אחד, האם הצמצום הוא מההסתלקות של האור, או שהצמצום הוא מההעצמה וההגדלה של תוקף האור, ולכן אי אפשר לקבל את האור. אם הצמצום הוא הסתלקות אזי הנקודה צריכה להיות ריקנית, ואם הצמצום הוא העצמה של האור, אזי להיפך, זה הופך להיות ריבוי

של אותו דבר. ■ המשך בע"ה שבוע הבא מתוך סדרת עץ חיים למתחילים.

כתר

עיין גר"א (תיקונים, תיקון כא) האי נקודה אות ברית דהיא תחת בעלה, ואח"כ כשבאו האבות והעלו הנקודה, כתר על ראשיהם בג' כתרים, כתר כהונה וכו'. ועיי"ש תיקונים (סב, ע"ב) ואיהי אות תפילין, אות שבת, אות ברית, ואיהו כתר כהונה וכתר מלכות. ועיי"ש (עח, ע"א) והאי נקודה איהי אות דשבת, אות דיו"ט, אות דתפילין, אות דברית מילה, "עטרת" ברית, תגא בס"ת קרינן לה, כתרא בריש כל צדיק. ועניינו רצון, כמ"ש (עיון תפלה, ד"ה ולטטפות) אות, הוא מן "יאות לנו" שעניינו התרצות. ותרגום יאותו, יטפסו. וכן "אל תובא", מתורגם אל טפס, וכו', ענין רצוי הנפש לקבל עליה כל הציווים.

חכמה

כולם בחכמה עשית, כח הכלל. ועיין עקידת יצחק (נח, שער י"ד, ד"ה ואחר) ויאמר אלקים אל נח, זאת אות הברית אשר הקימותי וכו', חזר והודיעו שאין הבטחת זאת הברית כי אם אל הכלל לא על הפרט. וכן אות שב"ק לכלל, אולם רק כלל ישראל. משא"כ כלל כל העולם כולו. ולעומת זאת, אות ברית קודש, ותפילין ברית אצל כל יחיד ויחיד בגופו.

בינה

נ' שערי בינה, נ' שערי תשובה. ואמרו (ב"ר, כב, יב) וישם ה' לקין אות וכו', רב חנין אמר עשאו אות לבעלי תשובה. ועיין רד"ק (בראשית, ד, טו) וישם ה' לקין אות, שם לו אות בלבו (בינה - לב), כלומר חזק לבבו שלא יפחד שיכה אותו כל מוצאו, ושם מוראו בלב החיות ובנ"א הבאים אחריו, שלא יכוהו. והיינו שע"י שעשה תשובה נתחזק לבו. ודו"ק. ועיין צרור המור על אתר, וישם ה' לקין אות, שהיה בעל תשובה. ואולי הוא אות משמו כמאמרם ז"ל, ואולי היה אות ה"א מתשובה. בחינת ה"א עלאה, בינה, תשובה. ועיין חומת אנך (בראשית) "וישבת" - גימט' התשובה, דמהשבת אות היא והתשובה מועלת, עיי"ש. ועיין רש"ר הירש על אתר.

ועיין משנה שכיר (בראשית, ד"ה ויאמר קין) וזהו וישם ה' לקין אות, עשאו אות לבעלי תשובה, ר"ל שאין גבול להקב"ה מלקבל שבים לפניו אף אם הרבה לפשוע וכו'. ועיין אגרא דכלה (בראשית) "זכות" בגימט' "אות הוי"ה", הנותן לבעל תשובה אות מאת הוי"ה, כענין שנאמר וישם ה' לקין אות.

דעת

בחינת משה. ועיין ליקוטי מוהר"ן (תורה לח, ו) ומשה זכה לאור התפילין, כמ"ש בזהר (בהשמטות, בראשית, רסב) ויתנצלו את עדים, דא תפילין, וכו', וזהו כי קרן אור פניו, ע"ש קרן אחת היה לו במצחו (חולין, ס"ו) והוא תפילין, וכו'. ואיתא (תנחומא, בראשית) וישם לקין אות, שזרח לו קרן, היינו כנ"ל. וזהו אות תפילין, וקשרתם לאות על ירך. ומשה שורשו בהבל, כנודע. ועיין אגרא דכלה (בראשית) י"א פעמים הבל גימט' אות, כי הבל שורשו באותיות י"א

משם אדנ"י, וקין שורשו מאותיות דן. ועיין זוה"ק (ואתחנן, רסד, ע"א) א"ר חייא, אי הכי הא דכתיב וראית את אחורי ותנין דא קשר של תפילין, וכו', ועל דא מהאי תלייא רצועה חד לתתא דהא מנה תליין תתאי ואתזנו מנה, ועל דא איתקרי אות, כד"א זאת אות הברית, וכתיב והיה לאות על ידכה בה'.

חסד

מים. ואמרו (ב"ר, כב, יב) וישם ה' לקין אות, וכו', ר' לוי בשם ר"ש בן לקיש אמר, תלאו ברפיון ובא מבול ושטפו, שנאמר (בראשית, ז, פג) וימח את כל "היקום" אשר על פני האדמה, כד"א "ויקם" קין. ומצד התיקון, כתיב (נח, ט, יב) זאת אות הברית וגו' את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ. ועיין גר"א (תיקוני זוהר, תיקון יט, לו, ע"ג). וכן אות מלשון אות נפשך, תאוה, מים, חסד. עיין הכתב והקבלה (דברים, יג, ב). דבר הנמשך ובא. ולכך כתב מים לאות דבר הנמשך לעתיד.

ועוד. מדת גדול. וכתיב (יהושע, כד, יז) את האותות הגדולות האלה. וכן (דברים, כט, ב) האותות והמופתים הגדולים.

גבורה

יראה. וכתיב (בראשית, ד, טו) וישם ה' לקין אות. וברש"י, עד עכשיו היה פחדתי על כל החיות כמ"ש ומוראכם וגו', ועכשיו בשביל עון זה לא ייראו ממני החיות ויהרגוני, מיד וישם ה' לקין אות, החזיר מוראו על הכל. ועוד. דם. וכתיב (שמות, יב, יג) והיה הדם לכם לאות על הבתים. יד שמאל. וכתיב וקשרתם לאות על ידכה (שמות, יג, ט-טז). ועיין זוה"ק (שמות, כט, ע"ב) ורזא דמלה, כל אינון עשר "אתן" דעבד קב"ה, כלהו הוו מגו ידא תקיפא.

תפארת

חמה. וכתיב (בראשית, ד, טו) וישם ה' לקין אות. ואמרו (ב"ר, כד, יב) ר' יהודה ור' נחמיה, ר' יהודה אומר "הזריח" לו גלגל חמה, א"ר נחמיה לאותו רשע היה מזריח לו הקב"ה גלגל חמה, אלא מלמד שהזריח לו צרעת. ועיין תוס' (ע"ז, כה, ע"א, ד"ה למשה) בב"ר איכא נמי למ"ד וישם ה' לקין אות, מלמד ש"העמיד" לו גלגל חמה והיינו הזריח לו חמה שלא בזמנו, והוא ע"י שהעמיד, עיי"ש בדברי ר' אלחנן שהלך לאחריו. ועל חמה ולבנה כתיב (בראשית, א, יד) והיו לאותות למועדים. ועוד. אמת, וכתיב (יהושע, ב, יב) ונתתם לי אות אמת. ועוד. רפואה, וכתיב (מלכים, ב, כ, ח) מה אות כי ירפא ה' לי.

ועוד. שם הוי"ה. ועיין ציוני (שמות) בשם אבן עזרא, כי באל שדי לא יעשו אותות, רק בשם הגדול, וכו', כי השם הזה הוא מדת הרחמים וידעו כי יוליך לימין משה זרוע "תפארתו" ויחדש אותות ומופתים בעולם. ועיי"ש וארא.

נצח

נו"ה תרי רגלין להלך. ועיין רמב"ן (בראשית, ד, טו) יורה ששם לו

לקין) האות קבוע שיהיה עמו תמיד, אולי כשהיה נוסע ממקום למקום היה לו אות מאת ה', מורה לו הדרך אשר ילך בה, וזוה ידע שלא יקרנו אסון בדרך ההוא. ובב"ר (כד, יב) אמרו כענין זה, רבי אבא אומר כלב מסר לו, כי מפני שהיה פחדו מן החיות, מסר לו אחת מהן שתלך לפניו, ולמקום שיפנה הכלב ללכת ידע כי שם צוה לו השם ולא יהרג בה. ועיין תולדות יצחק (שם).

ועוד. עיין גר"א (תז"ח, מא, ע"ג) כל אות ביסוד, אות ברית, אות תפילין, אות שבת ויו"ט, כמ"ש בתיקונים, וזהו שמט"ט אות בצבא דילה, יסוד בנו"ה. ועיין עוד בדבריו שם (תיקון יט, לח, ע"ד) הברית והעטרה, זה בנצח וזה בהוד, ושניהם נקראים ברית.

הוד

וישם ה' אות לקין. ועיין ערך קטן נשמה דהיינו חיבור לשורש נשמתו. ועיין קהלת יעקב (ערך המן) המן ר"ת הודי נהפך למשחית, כי המן היה מבחינת קין כמ"ש לעיל, וקין היה מבחינת הוד, עי"ש.

ועוד. נו"ה, תרי עדים. וכתוב (ישעיה, יט, כ) והיה לאות ולעד.

ועוד. נבואה. ועיין מגן דוד (אות ת) ולכן נקראו אותיות מלשון אותות ומופתים. וגם הוא מלשון "האותיות שאלני", כי מצויר האותיות אם תעלה בהם מחשבתו ותתגבר בהם השכלתו, יגיע למדרגת הגדת העתידות, ומצויר האותיות ישכיל ויבין בשמות המחבורים מהם, ויעלה לדעת סוד התמונה העליונה כאחד הנביאים, דכתיב ותמונת ה' יביט. וכן הוא בגר"א בכמה מקומות, שאות מהותו מלשון "אתא", ידיעת מה שעתיד לבוא.

יסוד

אות ברית קודש. ואמרו (זה"ק, תיקונים, תיקון סט, קיז, ע"א) וישם ה' לקין אות, אות ברית מילה לאגנא עליהו. ועי"ש קיח, ע"א, ע"ב. ועיין שם עוד (תיקון ע', קיט, ע"ב) וישם ה' לקין אות, לאגנא עליה, ומה דהוה אזיל נע ונד בגלגולא אתעביד נוד, מיד וישב בארץ נוד קדמת עדן, ודא אות ברית מילה בקנייה עליה דאחוחה בגין דנולד מהול. ועיין זה"ק (לך לך, צא, ע"א). (ועיין תיקונים, תיקון כא, מז, ע"ב ואילך). וזהו סוד אות ברית של קשת. עיין רקאנטי (נח, ט, יב). ועיין גר"א (הקדמת תיקוני זוהר) דאינון י-י דתרוויהו הן אותות דקאמר, אות ברית ואות שבת, דכל אות היא י', דאיהו יסוד, יו"ד זעירא.

מלכות

סוד קרן. ואמרו (ב"ר, כב, יב) וישם ה' לקין אות וכו', אבא יוסי בן קסרי אומר, קרן הצמיח לו. ועיין זה"ק (השמטות בראשית, רסו, ע"א) שכינתא אתקריאת אות ברית מסטרא דצדיק יסוד עולם, "זאת" אות הברית. ועיין תיקונים (תיקון לו, עח, ע"ב. ותיקון סד, צה, ע"א. ותיקון סט, קיא, ע"ב). וגר"א (תיקון כא, סט, ע"ב). וספד"צ (טז, ע"ד). ועיין ר' יוסף בכור שור (לך לך, יז, יא) והיה לאות ברית ביני וביניכם - סימן ואות שאני אדון ואתם עבדי. ועיין שערי אורה (ש"א - מלכות) והמידה הזאת היא המחדשת אותות

ומופתים בעולם, ועשתה במצרים עשר המכות. ועיין שם (ש"ב) לפי שבמדה זו (יסוד) תלויים האותות והמופתים, בסוד א"ל ח"י בהתחברו לשם אדני". ובשער ט (חכמה) כתב ויוכל לחדש אותות ומופתים. ובגר"א כתב שזהו חכמה דמלכות. ובדקות יש כמה סוגים של אותות, ואכמ"ל. ודו"ק. שיש אות שאינו משנה מנהגו של עולם, וזהו במלכות. ויש שמשנה, וזהו בחכמה. עי"ש. ועיין גר"א (ת"ז, תיקון כא ותיקון כה).

נפש

אותיות החקוקות בנפש. ועיין ספר האמונה והבטחון לרמב"ן (פרק י"ח, ד"ה ועתה) ואל יהיה רחוק בעיניך לפרש אות מלשון אותיות, שהרי כך פירשו וישם ה' לקין אות, חקק לו אות משמו על מצחו.

רוח

עיין שם משמואל (מצורע, תרע"ו) ענין מצורע זה שנתגאה והגיס רוחו לדבר לשה"ר וכו', ובחטאו גרם לו שיבואו עליו הנגעים, כדאיתא בב"ר בפסוק וישם ה' לקין אות, שדעת ר' נחמיה מלמד שהזריח לו צרעת, עי"ש.

נשמה

עיין תפארת שלמה (כי תצא) וישם ה' לקין אות וגו', היינו שהודיע לו האות שיש לו חיות ושורש נשמתו, וכו', כי כל אחד מבני ישראל יש לו אות בתורה ומשם הוא חיותו ושורש נשמתו.

חיה

כתיב (בראשית, ד, טו) וישם ה' לקין אות. ופירש"י חקק לו אות משמו. ובשפתי חכמים, והוא אות יו"ד, דרמז בו יחיה, כלומר שלא יהרגנו. ועיין חומת אנך (בראשית, אות יז) הרב מהר"ש אלקבץ ז"ל והרב שפתי כהן ז"ל על התורה כתבו דהוא אות יו"ד, ולפ"ז אפשר, "וישם", הוא צירוף יו"ד - שמו, והוא כמ"ש והחכמה תחיה בעליה, כי יו"ד היא חכמה, אמנם רבינו האריז"ל כתב שהוא אות וי"ו, וכן הוא בתיקוני זוהר. וידוע דאות וא"ו רומז לחיים, כמ"ש בזה"ק. ואפשר כי אות ר"ת או"ת וי"ו תחיה. ועיין ערוך לנר (סנהדרין, קיג, ע"א, ד"ה מה שאמרת). ועיין בהרחבה שו"ת יהודה יעלה (ח"ב, סימן קנה) סוד אות ו' אות חיים. ועיין בני יששכר (חודש אדר, מאמר ו', מגילה נקראת, יד).

יחידה

אות היא ביני וביניכם. חיבור יחיד אל רבים, והוא ע"י יחידה שבנפש, שהיא הניצוץ האלוקי השורה באדם, כנודע. ועיקר גילוי יחידה - המשיח, ועל ידיו יתגלו אותות, כמ"ש הגר"א (תיקונים, תיקון יא מתיקונים אחרונים) דא שילה - ר"ל שכתוב עד כי יבא שילה, והוא עיקר משיח, וע"י יתגלה אותות כמקדם, כמ"ש שם, וזה לך האות, וכו'. ועיין זה"ק (שמות, ח, ע"א). ■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה להארות, הערות, והוספות: rav@bilvavi.net

להגיע לגילויים כחלק משאיפתי בתוך עבודתי, ובודאי יש לי יעדים גדולים רוחניים מזה...)

ב) שמעתי שע"י תענית דיבור מ' ימים רצופים האדם יכול לזכות לאליהו או לרוח הקודש, האם זה אמת? האם כל אדם יכול לזכות לזה? ובודאי שאינו מומלץ למעשה לעשותו אם האדם אינו ראוי לכך אמנם רוצה אני לדעת אם הדבר שייך....

אני לא תהי' אפגע בכלל אם הרב אינו רוצה להשיב על שאלות אלו

תשובה א. בדור זה קשה מאוד להגיע לכך, כי החומר עב וגס ואויר העולם טמא ביותר, כמ"ש "אלא שאין דורו זכאי לכך".

ועיקר העבודה לגעת באור הפנימי מהתקשרות לאל חי.

ב. כן, בצירוף לדברים נוספים.

משיח ואליהו הנביא

לכבוד הרב שיחיה,

רציתי לדעת הרב אמר שאנו בעיצומה של מלחמת גוג ומגוג ויש רבנים שאומרים שמשיח כבר כאן הייתי רוצה להבין כתוב ברמב"ם שאליהו הנביא צריך לבוא קודם משיח שבתחלת ימות המשיח תהיה מלחמת גוג ומגוג. ושקדם מלחמת גוג ומגוג יעמד נביא לישר ישראל ולהכין לבם

למד השני ויש מן החכמים שאומרים שקדם ביאת המשיח יבוא אליהו. לשיטה זו האם הוא נמצא כבר והיכן

תשובה איתא בהקדמת תיקוני זהר, שיש גילוי של אליהו פנים בפנים, ויש גילוי של אליהו ב"ארח שכל".

והשתא מאיר באור רב גילוי אליהו בארח שכל, לכל מי שמזכך עצמו מעט. ומשם שורש ריבוי הארת חכמת צירוף שורשים לענפים וענפים לשורשים. בחינת והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם. בארח פנים בפנים יש יחידי סגולה ממש שזוכים לראותו. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא מהארכיון של שו"ת

ואני רוצה לשאול: האם זה מוכרח בכל מצב, או עכ"פ האם זה ג"כ קאי על בזמן הזה? דיש בנ"א שיש להם טבע של זריזות או שמחה והם תמיד מחייכים, ובהרבה פעמים זה נובע מנפש הבהמית (או משום שזה עצם טבע נפשם, או משום שהם עבדו על עצמם), וא"כ לכאורה אינו מוכרח שהאדם הזה נזהר מאד שלא לפגום בריתו. ויש לי נ"מ גדולה אצלי, דהרבה פעמים שמעתי מהרב שכל אדם פנימי בדור הזה צריך לחיות חיים של לבד והבדלות מן כל אנשי הדור, אבל מאידך ג"כ כל האדם צריך חבירים, ומספיק עי"ז להתחבר לשנים או שלש חברים, וחברים אלו צריכים להיות אנשים שמבקשים אמת, אנשים שיש להם חיבור אמיתי בפועל לעולם פנימי, עכ"פ ככל היותר שיש.

ואני הבנתי מתוך דברי הרב שזה כולל אנשים שהם נזהרים בשמירת הברית ובקדושת היהודי, שראוי להאדם להתחבר דוקא לאלו שהם שומרי ברית, ואיך אני יכול לידע אם הם שומרי ברית או לא, ע"י השמחת החיים או מדת הזריזות שיש להם זהו סימן שהם שומרי ברית וראוי להתחבר להם (וג"כ צריך להיות מבקשי אמת, כמו שהרב אמר). האם הגישה שלי כונה?

תשובה לכל כלל יש יוצא מן הכלל. וזהו רק סימנים. ויש סימנים קלושים, טובים, ומובהקים. וזהו אינו סימן מובהק.

אי אפשר לדעת בבירור גמור. ונצרך עין בוחנת על כלל נפשו, ותפלה לפניו ית"ש.

גילוי אליהו פנים בפנים (א) איך האדם יכול להגיע לאליהו פנים בפנים (מלבד הסדר שמבואר בספר שערי קדושה, שנצרך הרבה שלבים של מדרגות גבוהות? הרב אמר שע"י מסירות נפש יכול לבקוע לכל דבר, האם ג"כ על ידי מסירות נפש יכול לזכות לגילוי אליהו פנים בפנים? א"כ איזה מסירות נפש נצרכת, מסירות נפש באופן כללי על התורה וקיום המצוות או מסירות נפש ספציפי לזה? (אני מודע אל מה שהרב אמר שגילויים אינו התכלית של עבודה, אמנם בודאי אני רוצה

נא לשמור על קדושת הגליון

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 | USA 718.521.5231

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון | לקחת חסות עבור עלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | books2270@gmail.com

דרושים מתנדבים לשכתוב שיעורי הרב. לפרטים נא ליצור קשר 053.319.7481 / info@bilvavi.net

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829